

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Andrzej Tomczyk (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Sobieszczańska

przy udziale prokuratora Prokuratury Regionalnej delegowanego do Prokuratury
Krajowej Krzysztofa Urgacza,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 10 stycznia 2024 r.,

sprawy **T. D.**

uniewinnionej od popełnienia czynu z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k.

w zw. z art. 12 k.k.

z powodu kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 25 października 2021 r., sygn. akt II AKa 158/21,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 31 marca 2021 r., sygn. akt VI K 28/19,

**1. na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. uchyla zaskarżony wyrok i
przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do
ponownego rozpoznania,**

2. zarządza zwrot oskarżycielowi posiłkowemu opłaty od kasacji.

[PGW]

UZASADNIENIE

T. D. została oskarżona o to, że

w okresie od dnia 27 listopada 2015 r. do dnia 16 kwietnia 2016 r. w [...] i [...] woj.[...], działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadziła Z. J. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci całego majątku o wartości nie mniejszej niż 289 600 zł, stanowiącego mienie znacznej wartości, poprzez wykorzystanie niezdolności do należytego pojmowania przedsięwziętych działań na szkodę S. J. i M. J., a w szczególności poprzez zawarcie w dniu 27 listopada 2015 r. umowy dożywocia aktem notarialnym repertorium A nr [...] dotyczącej lokalu mieszkalnego położonego w [...] przy ul. [...] o wartości nie mniejszej niż 280 000 zł oraz poprzez zawarcie umowy darowizny w dniu 16 kwietnia 2016 r. samochodu osobowego marki [...] nr rej. [...] o wartości nie mniejszej niż 9 600 zł, tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Wyrokiem z dnia 31 marca 2021 r. Sąd Okręgowy w Krakowie, skazał T. D. za tak opisane i zakwalifikowane przestępstwo (sygn. akt VI K 28/19).

Po rozpoznaniu sprawy z powodu apelacji obrońcy oskarżonej, Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z dnia 25 października 2021 r., sygn. akt II AKa 158/21, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnił oskarżoną T. D. od popełnienia czynu zarzucanego jej aktem oskarżenia.

Kasację od tego wyroku wniósł pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego, zaskarżając go w całości. Zarzucił on rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, wnosząc o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 25 października 2021 roku, sygn. akt II AKa 158/21 i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi.

W pisemnej odpowiedzi na kasację Prokurator Rejonowy w Wieliczce wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Na rozprawie kasacyjnej, po ujawnieniu przez Sąd Najwyższy dokumentów, w tym odpisów orzeczeń, skarżący poparł kasację i wniósł o jej uwzględnienie, sygnalizując wystąpienie bezzwzględnej przyczyny odwoławczej.

Prokurator Prokuratury Regionalnej delegowany do Prokuratury Krajowej wniósł o oddalenie kasacji, a obrońca oskarżonej - o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona na niekorzyść uniewinnionej T. D. kasacja pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego okazała się skuteczna, gdyż z jej powodu doszło do uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu odwoławczego i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania. O takim rozstrzygnięciu zdecydowało stwierdzenie przez Sąd Najwyższy z urzędu wystąpienia na etapie postępowania przed Sądem drugiej instancji bezzwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Wskazane uchybienie obligowało sąd kasacyjny do orzekania poza granicami zaskarżenia i podniesionymi zarzutami w oparciu o przepis art. 536 k.p.k.

Ugruntowane orzecznictwo Sądu Najwyższego, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka jednoznacznie wskazuje na to, że problem niezależności i właściwej kompozycji sądów, w składzie których zasiadają osoby przedstawione do powołania na stanowisko sędziego Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3) ma charakter systemowy.

Problematyka nabiera szczególnego wymiaru co do sędziów, których kariery, m.in. w strukturze sądownictwa powszechnego były nietypowe o tyle, że awanse do sądów wyższych instancji lub na stanowiska funkcyjne miały bezprecedensowo szybki charakter.

Sąd Najwyższy w niniejszym składzie podziela w pełni wywody zawarte w sprawach rozpoznawanych już przed tym Sądem w odniesieniu do Sędzi X.Y. - III KK 109/23, III KK 60/23 oraz III KK 239/23. Powstały one w oparciu o chronologię kariery Sędzi X.Y. po 2015 r. i szczegółowo omówione realia jej ścieżki awansowej.

Przytoczone okoliczności w pełni przekonują, że działalność Sędzi X.Y. , w ocenie Sądu Najwyższego postrzegana jest przez pryzmat jej „niezwykłej” w ostatnich kilku latach kariery sędziowskiej. W wyniku bowiem podpisania w grudniu 2017 r. list poparcia dla niektórych sędziów kandydujących do składu tworzonej wówczas Krajowej Rady Sądownictwa (w tym ówczesnej Prezes Sądu Okręgowego w Krakowie, członka, a następnie Przewodniczącej obecnej Krajowej Rady Sądownictwa), droga do uzyskania awansu uległa znacznemu przyspieszeniu. W okresie od dnia 28 grudnia 2017 r. do dnia 1 lutego 2020 r., a następnie na czas nieokreślony, Sędzia X.Y. była delegowana do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w Krakowie. W dniu 15 stycznia 2018 r. została powołana do pełnienia funkcji Wiceprezesa Sądu Okręgowego w Krakowie, a w dniu 1 października 2020 r. (jeszcze w trakcie delegacji) powołano ją do pełnienia funkcji Wiceprezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie. Wreszcie – w dniu 4 lutego 2021 r. została powołana do pełnienia urzędu sędziego Sądu Apelacyjnego w Krakowie.

Wskazuje to na aprobatę postępowania Sędzi X.Y. i jej wpływ na przeprowadzane działania nominacyjne we wskazanym okresie, zdecydowanie odbiegające od typowej drogi obejmowania stanowisk w wymiarze sprawiedliwości, jak również na obdarzenie jej przez kierownictwo Ministerstwa Sprawiedliwości dużym zaufaniem.

Dostrzegalne związki z Krajową Radą Sądownictwa oraz Ministerstwem Sprawiedliwości, a przede wszystkim akceptacja bezprawnych działań związanych z tzw. reformami sądownictwa po 2015 r. powodują swoisty dysonans. Nie można wszakże wskazywać, iż sąd jest niezależny i bezstronny, gdy członek jego składu zawdzięcza swoją pozycję w strukturach wymiaru sprawiedliwości bliskim, bezkrytycznym relacjom z władzą wykonawczą czy ustawodawczą. Wobec tego, że każdy obserwator wymiaru sprawiedliwości może dostrzec, iż ścieżka awansu zawodowego sędziego zależna jest od zbieżności jego postępowania z oczekiwaniami władzy, nie jest dopuszczalne jednoczesne uznanie, że w innej sferze aktywności, w tym orzekaniu, te zbieżności zupełnie znikają.

W tej sytuacji, tak jak i w wypadku wcześniej przeprowadzonych testów, i w niniejszej sprawie stwierdzić należy, że okoliczności, w jakich Sędzia Sądu Apelacyjnego w Krakowie X.Y. została powołana na kolejne stanowisko sędziowskie,

mogą wzbudzić w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niezależności od czynników zewnętrznych składu sądu utworzonego z jej udziałem, w szczególności od bezpośrednich lub pośrednich wpływów władzy wykonawczej. Sąd taki był zatem nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Zaprezentowana ocena postępowania Sędzi poddanej testowi nie kwestionuje jej kwalifikacji i umiejętności zawodowych, predestynujących ją – być może – do zajmowania najwyższych stanowisk w wymiarze sprawiedliwości. Rzecz jednak w tym, że postępując w ustalony sposób, aprobowała niekonstytucyjne procedury, więcej – uczestniczyła w nich nie tylko zgłaszając swoją kandydaturę, ale aktywnie działając na rzecz osób ubiegających się o objęcie stanowisk w nowotworzonej Krajowej Radzie Sądownictwa. Sama zaś wykorzystywała tę sytuację, w części prokurowaną osobiście, do zajmowania stanowisk kierowniczych w sądownictwie powszechnym. Zaś w dążeniu do ich obejmowania nie wzbudziło w niej najmniejszej refleksji i nie powstrzymało jednoznaczne w swej wymowie orzecznictwo, zarówno Sądu Najwyższego, jak i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka czy Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

W zaistniałej sytuacji, potwierdzającej wystąpienie wskazanej bezwzględnej przesłanki odwoławczej, zaskarżony wyrok należało uchylić, a sprawę przekazać Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania. Wszak zadania sądów nie można sprowadzać tylko do kontroli przestrzegania prawa przez obywateli. Jak słusznie podkreślił to Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 8 listopada 2023 r., sygn. akt III KK 239/23, „głównym zadaniem sądów jest (...) kontrola przestrzegania praw obywatelskich przez Państwo i jego funkcjonariuszy. Funkcji tej nie da się realizować bez zachowania niezawisłości i przekonania obywateli, że sprawujące wymiar sprawiedliwości sądy są rzeczywiście bezstronne.”

W związku z tym rozstrzygnięciem przedwczesne byłoby rozpoznanie przez Sąd Najwyższy zarzutów podniesionych w kasacji, których problematyka – poza oczywiście apelacją obrońcy – nie powinny zniknąć z pola widzenia w ponowionym postępowaniu apelacyjnym, prowadzonym w składzie sądu spełniającym wymagania przewidziane w art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Z przytoczonych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[PGW]

[a]